

Noor van Haaften

De viaductman

en andere verhalen

UITGEVERIJ KOK – UTRECHT

© 2016 Uitgeverij Kok
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.kok.nl
Omslagontwerp: Flashworks.nl, Kampen
Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best
ISBN 978 90 435 2708 8
ISBN e-book 978 90 435 2709 5
NUR 303

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In Dublin's fair city...

Het is zomer. In een drukke winkelstraat in Dublin spelen jonge muzikanten Ierse muziek. Naast de dwarsfluit, gitaar, banjo en viool komen ook typisch Ierse instrumenten aan bod: de *bodhrán* (een handtrommel) en de *tin whistle* (de Keltische fluit). De open instrumentenkoffers vóór de muzikanten nodigen de voorbijgangers uit tot een financiële bijdrage.

Het weer werkt mee. Het is zonnig, bij de straatcafés zijn alle stoelen bezet. Boven, op het balkon van een pub, hangen mensen over de balustrade om maar niets van het spektakel te hoeven missen. De obers hebben hun handen vol, het Guinness bier is niet aan te slepen.

De kring mensen rondom de muzikanten wordt steeds groter. De muziek is vrolijk en werkt aanstekelijk. Hier en daar beweegt een voet of een lichaam mee met het ritme van de muziek. Een paar toeristen maken foto's.

Dan zie ik haar. Een vrouw van middelbare leeftijd met kortgeknipt geverfd haar, een donkere zonnebril, ‘stadse kleding’, zilvergrijze schoenen en twee enorme tot de rand gevulde boodschappentassen. Ze oogt moe, waarschijnlijk heeft ze een intensieve dag in de stad achter de rug en is ze nu op weg naar huis. Als ze de muzikanten ontdekt, blijft ze staan en luistert. De muziek doet wat met haar: haar voeten beginnen te bewegen, ze bloeit zichtbaar op. Het duurt niet lang of ze zet haar boodschappen neer, strekt haar rug en begint te dansen. Ze danst vol overgave en concentratie. Eerst blijft ze nog buiten de kring van toeschouwers, dan leiden haar voeten haar naar het midden. De boodschappentassen staan verloren op de straat, terwijl hun eigenaresse zich als een ware Ierse danseres ontpopt: het bovenlichaam kaarsrecht, de voeten en benen in de weer. Haar bewegingen zijn ‘strak’ zoals het hoort, zij zelf is ontspannen, haar gezicht straalt als de zon. Wij kijken ademloos toe.

Als de muziek stopt, krijgt de vrouw een groot applaus. Ze is verwonderd over het enthousiasme van de omstanders, misschien ook over haar eigen optreden. Ze wordt ineens wat verlegen, maar toch ook vrolijk en gaat op zoek naar haar boodschappentassen.

Als ze bij ons voorbijkomt, bedank ik haar. ‘Dat was geweldig’, zeg ik. ‘De Ierse muziek en uw dansen waren een absoluut hoogtepunt van onze vakantie.’ De vrouw straalt: ‘Voor ons Ieren is dansen een tweede natuur’, zegt ze. ‘We leren het op school en vergeten het nooit meer.’ En dan: ‘Ik kom niet uit Dublin, maar woon op het plat-

teland. Vandaag moest ik naar de tandarts in de stad. De behandeling heeft maar liefst twintig euro gekost!' Ze is zichtbaar verbolgen over de hoogte van de rekening. Wij knikken meelevend. Op hetzelfde moment komt een van de muzikanten naar haar toe en overhandigt haar een handvol munten uit de koffer van zijn gitaar.

De muziek begint opnieuw. Ik kijk de vrouw aan. Of ze misschien nog een keer...? Ze heeft haar boodschappentassen alweer op de grond gezet. De omstanders klappen, op het balkon fluit een jongen op zijn vingers. Hier en daar wordt opnieuw bier besteld. De stemming is top. Terwijl onze danseres voor de tweede keer het straattooneel opgaat, loop ik de pub in en haal voor haar een groot glas ijswater voor straks.

De straten van Dublin zijn dagelijks vol met mensen, die ieder hun eigen weg gaan. Vandaag brengt een groep jonge muzikanten een aantal van hen bij elkaar. Terwijl een vrouw van middelbare leeftijd vol overgave op haar zilverkleurige schoenen op hun muziek danst, wordt iedereen door haar vreugde aangestoken. De mensen stoten elkaar aan, er wordt geglimlacht, gelachen. Een paar minuten geleden waren we nog anonieme voorbijgangers, nu genieten we samen. Onbevangen genieten we van muziek en dans. Onbevangen genieten we ervan dat beide ons verbinden.

'Er is een tijd om te huilen en een tijd om te lachen, een tijd om te rouwen en een tijd om te dansen.'

Prediker 3:4

Trouw in goede en kwade dagen

Vanaf mijn ligstoel neem ik hen waar: een ouder echtpaar dat moeizaam via een steil en oneffen pad op weg is naar het strand. De vrouw heeft bij het lopen een stok nodig, die ze in haar rechterhand houdt. Haar linkerarm en -hand hangen slap langs haar zij, ook haar linkerbeen lijkt nauwelijks kracht te hebben. Ze moet een hersenbloeding hebben gehad, denk ik bij mezelf. En toch waagt ze zich op dat steile, oneffen pad naar het strand. Haar man volgt haar. Het is duidelijk dat ook hij fysieke problemen heeft. Hij loopt langzaam en is voorzichtig. Hij is duidelijk op zijn hoede, wil onder geen beding struikelen of vallen.

Als ze bij een rots blijven staan om zich om te kleden, draai ik mijn hoofd van hen af en neem mijn boek weer ter hand. Ik kan me bij het lezen echter niet meer goed concentreren: dit oude stel ontroert mij. Ik heb de indruk

dat hun gemeenschappelijke gang naar de zee een dagelijks en vertrouwd ritueel is. Ze gedragen zich alsof ze alleen zijn. Dat zijn ze eigenlijk ook, want het strand is bijna leeg. Waarschijnlijk zijn ze blij dat de meeste toeristen inmiddels vertrokken zijn. Het is het einde van het seizoen, het gewone dagelijkse leven keert weer terug. Dat er vandaag nog een handvol mensen op het strand zijn, schijnt hen niet te storen.

De vrouw is ondanks haar handicap iets sneller dan haar man. Als hij bij de zee aankomt, staat zij al tot haar middel in het water. Terwijl ze zich met haar goede hand aan een rots vasthoudt, laat ze zich op haar knieën vallen en door de lichte deining van de golven meenemen. Geheel ontspannen wiegt ze een beetje heen en weer. Het is haar aan te zien hoe goed het haar doet dat haar zware verlamde ledematen nu gewichtsloos zijn en met de deining meebewegen.

Nu komt ook haar man het water in. Ook hij zoekt steun bij de rotswand. Als hij bij zijn vrouw is aangekomen, laat ook hij zich door zijn knieën zakken, dan wiegen ze samen een tijdje in de deining en keuvelen met elkaar. Ze zijn gelukkig, ze hebben het goed samen, ze genieten en lachen. Twee oude mensen, zo vertrouwd met elkaar. Het doet me goed om te zien dat ze elkaar nog altijd wat te vertellen hebben, dat ze naar elkaar luisteren en samen genieten van het lauwwarme zeewater.

Dan komt het moment dat het tijd is om te gaan. Het ritueel herhaalt zich, zij het in de omgekeerde volgorde. De man gaat als eerste uit het water, zijn vrouw heeft dit

keer wat meer tijd nodig, het kost haar zichtbaar moeite om op te staan. Haar arm en been, die onder water gewichtloos waren, zijn ineens weer zwaar. Ze laat er zich niet door uit het veld slaan, het baden heeft haar goed gedaan. Samen met haar man gaat ze op weg naar de rots waar ze hun kleren hebben achtergelaten. Ze kleden zich niet om, ze hebben blijkbaar geen lange weg te gaan naar huis. Hij trekt zijn hemd over zijn nog natte borst, zij trekt haar jurk aan over haar badpak. Op blote voeten gaan ze het pad omhoog naar de straat. Het gaat als voorheen moeizaam en toch lijken ze lichtvoetiger te zijn dan toen ze kwamen. Het zeewater heeft hen verkwikt.

Op straat blijven ze even staan. Ze trekken hun schoenen aan, kijken nog een keer om en gaan dan op weg. Hij heeft zijn hand op haar schouder gelegd. Straks zijn ze weer thuis en zullen ze wat eten. Straks zullen ze samen wachten op de zonsondergang over de zee.

Er is niet veel voor nodig om gelukkig en tevreden te zijn.

‘Je kunt beter met zijn tweeën dan alleen zijn, want – dat is zeker – samen zwoegen loont. Wanneer twee vrienden samen zijn en een van beiden valt, helpt de ander hem weer overeind...’

Prediker 4:9-10

De blauwe schoentjes

Een van mijn vroegste jeugdherinneringen dateert uit de tijd dat wij als gezin op een woonark woonden. We waren een samengesteld gezin met vier jongens en twee meisjes met een leeftijdsverschil van elf jaar tussen de jongste van de jongens en mijn oudere zusje. En dan was er nog Gerda, een cockerspaniël met superlange oren en treurige ogen, die bij ons opgenomen werd toen haar eigenaren haar afdankten. Wij waren dol op haar en omdat ze dat wist, verdroeg ze veel. Ze liet gelaten toe dat wij haar oren in een knoop op haar hoofd legden of haar op warme zomerdagen in onze poppenwagen legden en stevig toedekten. Of dat wij haar regelmatig met groot enthousiasme wasten in een oude zinken teil gevuld met slootwater.

Een kostbare herinnering uit deze tijd is verbonden met een bijzonder geschenk. Ik was een jaar of drie toen mijn

moeder lichtblauwe schoentjes voor me kocht. Toen de verkoper ons die schoentjes liet zien, viel ik stil van verlangen. Mijn moeder echter aarzelde, omdat de schoentjes eerder mooi dan praktisch waren. Ze kocht ze desondanks, omdat ze net zo enthousiast was als ik.

Ik herinner me dat we met de tram uit de stad naar onze woonplaats terugreden en vervolgens van de tramhalte naar de ark liepen. Mijn moeder droeg in haar ene hand de zak van de schoenwinkel met daarin de doos met mijn nieuwe schoenen, terwijl ze aan de andere hand een opgewonden, huppelend kind in toom probeerde te houden. Eenmaal thuis was het tijd om te eten. Het pakje werd weggezet, de tafel gedekt. En toen... gebeurde het. De hele familie zat aan tafel en wachtte op mijn moeder, toen ze mij naar de keuken riep. Daar... trok ze mij mijn nieuwe schoentjes aan, droeg mij de kamer in en zette mij pardoes op de gedekte tafel. Terwijl allen onthutst toekijken, droeg zij mij op heel voorzichtig en langzaam naar de overkant van de tafel te lopen, zodat iedereen mijn nieuwe schoenen zou zien.

Op dat moment kreeg ik vleugels! Terwijl iedereen applaudisseerde en zijn bewondering voor de nieuwe aanwinst uitte, zweefde ik in wolken van geluk tussen borden en bekers door van de ene naar de andere kant van de tafel. Daar bleef ik nog even staan en was zo overweldigd, dat ik geen woord kon uitbrengen. Het was een absoluut hoogtepunt in mijn driejarige bestaan.

Ik ben dankbaar voor mijn vrolijke, extraverte moeder, die vaak spontane en bizarre ideeën had, die ze ook uit-

voerde. Omdat het leuk was en goed deed. Nu ik als volwassen mens naar dit voorval terugkijk, ben ik ontroerd. Ik zie een driejarig meisje in een smokjurkje met witte sokjes en lichtblauwe schoentjes, dat uiterst behoedzaam over de grote eettafel schrijdt. Ik zie het publiek – een paar grote jongens, de ouders en een vierjarig zusje, die allemaal klappen en het kleine meisje toeroepen dat ze nog nooit zulke mooie schoentjes gezien hebben. Het was een onvergetelijke ervaring, die mij, zoals ik al zei, vleugels gaf.

‘Laten we niet onderschatten hoe belangrijk kleine tekenen van waardering zijn’, las ik eens. De lof die mij destijds werd ‘toegezongen’, deed zo goed, dat ik het bewuste voorval nooit vergeten ben.

‘Draag altijd vrolijke kleren, kies een feestelijke geur. Geniet van het leven...’

Prediker 9:8-9, NV